

NJON NATIONALE
JEUGDORKESTEN
NEDERLAND

Toekomstmuziek!

Beleidsplan 2025-2028

JEUGDORKEST
NEDERLAND

NJO
NATIONAAL
JEUGDORKEST

JONG
METROPOLE

**MUZIEK
ZOMER**
GELDERLAND

Inhoud

Inleiding	2
1. Profiel: onmisbare schakel in de keten	3
2. Activiteiten	6
2.1 De drie orkesten	6
2.2 Muziekzomer Gelderland	7
2.3 Internationaal	8
2.4 Young Professionals.....	8
3. Artistieke uitgangspunten	9
3.1 Muziekpraktijk van de toekomst.....	9
3.2 Repertoire.....	10
4. De plannen voor 2025-2028.....	11
5. Doelgroepen	13
5.1 Jonge musici (deelnemers).....	13
5.2 Publiek	14
6. Organisatie	16
7. Aanvraag.....	16

Inleiding

Nationale Jeugdorkesten Nederland (NJON) is dé organisatie waar de beste jonge musici van Nederland zich ontwikkelen op het gebied van ensemble- en orkestspel. NJON is de onmisbare brug tussen opleiding en beroepspraktijk en vormt daarmee een essentiële aanvulling op het individuele muziekonderwijs en de conservatoria. Met ons breed en divers programma bereiden wij jonge musici voor op de praktijk van de toekomst en genereren wij grote impact op de muzieksector in zijn geheel.

Het fundament onder onze activiteiten wordt gevormd door drie unieke orkesten:

In het **Jeugdorkest Nederland** (JON) spelen talentvolle musici van 14 t/m 20 jaar, het **Nationaal Jeugdorkest** (NJO) is samengesteld uit de beste studenten van de Nederlandse conservatoria, en het **Jong Metropole** is vergelijkbaar in opzet met het NJO, maar richt zich op symfonische jazz en pop.

Met de drie orkesten als boegbeelden, zetten we in op de brede ontwikkeling van de jonge musici. Nagenoeg alle aspecten van het moderne muziekbedrijf komen aan bod: interdisciplinaire samenwerkingen, het spelen van een uitgebreid repertoire van klassiek symfonische tot nieuwe muziek, jazz en pop, en het optreden op ongebruikelijke locaties en voor zeer diverse publieksgroepen. Hiervoor is ons jaarlijkse festival **Muziekzomer Gelderland** het ideale platform.

Op basis van doorlopende reflectie en zelfevaluaties, en gesteund door een waardenverkenning door Berenschot, richten we ons de komende jaren nog explicieter op talentontwikkeling. Dat is de kern van onze missie en het fundament onder al onze activiteiten. Het is het aspect waarin wij excelleren en waarmee wij een onmisbare bijdrage aan de sector leveren en meebouwen aan de muziek van de toekomst: toekomstmuziek!

In het voorliggende plan beschrijven we onze ambitie om die rol nog doeltreffender in te vullen en een creatief laboratorium te blijven voor een sterk in ontwikkeling zijnde sector en een veranderende samenleving in het algemeen.

1. Profiel: onmisbare schakel in de keten

Visie

NJON gelooft dat samenspel en podiumervaring onmisbaar zijn in de ontwikkeling van elke beroepsmusicus, en dat de ervaring in een jeugdorkest van grote kwaliteit ook het leven van jongeren die een andere carrière kiezen, blijvend verrijkt.

Missie

NJON ondersteunt de beste, jonge, muzikale talenten vanaf 14 jaar, alsook conservatoriumstudenten in hun ontwikkeling en bij het eventueel opbouwen van een professionele carrière als musicus. Geselecteerde toptalenten krijgen de kans om ervaring op te doen in orkest- en ensemblespel en coaching en training te volgen. Ze maken eigen producties en doen podiumervaring op onder leiding van de beste coaches, docenten en dirigenten.

Brugfunctie

Net als bij topsport begint het pad naar een professionele carrière in de muziek niet pas na de middelbare school. De basis voor een toekomst als musicus wordt al op jonge leeftijd gelegd. Het traditionele muziekonderwijs, van muziekscholen tot conservatoria, is in hoofdzaak gericht op het bereiken van individuele excellentie in het bespelen van een instrument. Dat is ook nodig om musici op te leiden die kunnen meedraaien in het internationale circuit. Conservatoria bieden in hun curriculum weliswaar kamermuziek- en orkestprojecten aan, maar die zijn incidenteel.

De orkesten en ensembleprojecten van NJON vormen een structurele brug tussen de jeugdige muziekbeoefening, de vakopleiding en de beroepspraktijk. We doen dat met een intensieve onderdompeling in orkest- en ensemblespel, én met een breed spectrum van bijzondere projecten waarin vaardigheden ontwikkeld worden die fundamenteel zijn voor de musicus van de toekomst.

Onze toegevoegde waarde aan het bestel is daarmee groot en onmisbaar. NJON vervult een wezenlijke functie in de ontwikkeling van een jonge musicus. De periode waarin zij bij ons meespelen, is precies de periode waarin hun toekomstplannen vorm krijgen en mogelijk het besluit valt om een loopbaan als musicus na te streven. Maar ook voor diegenen die besluiten een ander pad te kiezen, zijn de ervaringen en de vaardigheden die ze bij ons hebben opgedaan vormend voor de rest van hun leven.

Ook op een andere manier heeft NJON een grote impact op de muzieksector. Onze orkesten verbinden muziekstudenten en amateurmusici uit het hele land, wat leidt tot een grote kennisuitwisseling die ook op de amateurmuziekwereld afstraalt. NJON-musici nemen hun ervaring mee naar de vele amateurorkesten en muziekverenigingen, of naar de lessen die ze geven als muziekdocent.

Doorlopende leerlijn

Ons talentontwikkelingstraject is in de loop der jaren een verfijnd raderwerk geworden dat de hele doorlopende leerlijn van een musicus in wording behelst. De jaarlijkse instroom van ongeveer 200 musici verloopt via verschillende routes. De jongste talenten vanaf 14 jaar komen bij NJON vanuit de

lokale en regionale muziekverenigingen, jeugdorkesten, muziekscholen, privé muziekonderwijs en jong-talentklassen uit heel Nederland. Vanuit JON kunnen deelnemers met de ambitie om beroepsmusicus te worden doorstromen naar NJO en/of Jong Metropole. Daar stromen ook nieuwe deelnemers in, afkomstig van de conservatoria. Onder de deelnemers van NJO en Jong Metropole worden ook de talrijke kleinere ensembles gevormd, die in de Muziekzomer Gelderland experimentele, vaak interdisciplinaire projecten ontwikkelen.

Ook de 'Young Artist in Residence' bij de Muziekzomer Gelderland (zie 2.2) komt voort uit de eigen gelederen.

Musici die het pre-professionele NJON-traject doorlopen hebben, begeleiden wij bij hun introductie in de beroepswereld met projecten van de 'Young Professionals' (zie 2.4). We helpen hen bij het opdoen van professionele ervaring, bij het opbouwen van een netwerk en het beantwoorden aan de eisen van de moderne muziekpraktijk. Sommigen komen terug als solist bij onze orkestprojecten; ze zijn daarmee ook een model en een inspiratiebron voor de nieuwe lichten.

Nationaal, regio, samenwerking

NJON heeft een landelijke taak met internationale uitstraling en is stevig ingebed in de regio. Als landelijk centrum voor talentontwikkeling brengen we in onze thuishaven Apeldoorn jonge musici vanuit heel Nederland samen voor projecten. Alle NJON-programma's worden daar ontwikkeld en vervolgens zowel in de regio als op landelijke podia en deels internationaal uitgevoerd. Het eigen zomerfestival, Muziekzomer Gelderland, voorziet jaarlijks ruim twee weken in een aantrekkelijk aanbod voor bewoners en bezoekers van de regio, juist in de periode dat het reguliere theater- en concertseizoen grotendeels stil ligt.

NJON biedt met partners in de coalitie "Talent in Live Muziek" in Apeldoorn ondersteuning en mentorschap aan muzikale talenten en amateurmuziekorganisaties.

Samen met Apeldoornse cultuurstellingen organiseert NJON jaarlijks het tweedaagse *Maaiveld Festival*. Daarin is muziek de rode draad en inclusie het uitgangspunt. Dat wordt bereikt met brede, genre-overschrijdende, grotendeels gratis toegankelijke programmering voor alle leeftijdsgroepen uitgevoerd op straat in de binnenstad.

Met Theater Gajes en Theaterschip uit Deventer heeft NJON in de Stedelijke Cultuurregio Stedendriehoek *De Werf* opgezet. Hiermee investeren we in een ontwikkel- en vestigingsklimaat voor jonge professionele (muziek)theatermakers in Oost-Nederland en realiseren we aanbod voor kinderen en jongeren.

Verdere samenwerkingspartners zijn o.a.:

- Artistiek en talentontwikkeling: de Nederlandse conservatoria en beroepsorkesten, concertzalen en theaters in het hele land, Nationale Opera & Ballet, Opera Zuid, Prinsengrachtfestival, Metropole Orkest; Prinses Christina Concours; Nationaal Jeugd Jazz Orkest; Kröller-Müller en andere musea, Wageningen University & Research, Radboud Universiteit Nijmegen, AVROTROS, MediaLane (Omroep Max); Kroondomein Het Loo, Nationaal Park Hoge Veluwe;
- Apeldoornse collega-instellingen: Theater Orpheus, Gigant, CODA, ACEC, Orkest De Ereprijs, Paleis Het Loo;
- Internationaal: European Federation National Youth Orchestras, European Union Youth Orchestra;

- Keten muzikale talentontwikkeling: Méér muziek in de klas, Leerorkesten, Cultuur Oost, lokale en regionale jeugd- en amateurorkesten, PO en VO scholen in Apeldoorn;
- Sociaal-maatschappelijke instellingen: Stichting Leergeld, De Kap (mantelzorgers), Foenix (kringloop, re-integratie), woon-zorginstellingen en ziekenhuizen in Gelderland, Stichting Leergeld, De Klup (activiteiten mensen met een beperking).

Endorsements

Onze centrale rol in de sector wordt vanuit verschillende hoeken bevestigd. Zo sprak de Staatssecretaris van Cultuur in een brief aan ons van 19 december 2023 erkenning uit voor de belangrijke rol die NJON vervult: *‘[...] Daarmee vormen jeugdorkesten een belangrijke schakel naar de professionele ensembles en orkesten. De jongeren die deelnemen [...] zijn ook weer de topmusici, idolen voor weer nieuwe talenten, muziekdocenten, producenten en werknemers in de cultuursector van de toekomst.’*

Ook de Vereniging van Nederlandse Orkesten beschouwt NJON als essentieel ontwikkeltraject: *‘Nergens anders in Nederland krijgen studenten op zo’n hoog niveau de kans om zich te bekwamen in het orkestspel.’* (Brief aan de Staatssecretaris, 8 december 2022)

De gezamenlijke Nederlandse conservatoria sluiten zich daarbij aan: *‘Deze praktijkervaring tijdens de opleiding is van belang voor studenten om zich goed te kunnen oriënteren op de diversiteit van de beroepspraktijk [...] Daarnaast doen studenten ervaring op met het spelen in ensembles en orkesten en het ontwikkelen van vernieuwende programma’s. Studenten werken zo tijdens hun studie aan hun artistieke profiel en aan hun netwerk, beide zijn essentieel voor een kans op een goede start in de beroepspraktijk.’* (Brief 8 mei 2023)

*NJO Poporkest met Roxanne Hazes
op Maaiveld Festival*

Jeugdorkest Nederland

Jong Metropole, Openluchttheater Caprera Bloemendaal

2. Activiteiten

De orkestprojecten liggen aan de oorsprong en blijven de basis van NJON. Onze missie om jonge musici te begeleiden en te stimuleren in hun ontwikkeling, vertaalt zich in een breed en samenhangend scala van activiteiten. Deelnemers worden gecoacht in allerlei verschillende aspecten: samenspel, groepsvorming, omgang met fysieke en mentale belasting. Daarnaast vormen onderwerpen als ondernemerschap, de ontwikkeling van nieuwe concepten en formats, interdisciplinair of genre-overschrijdend werken, en het uitvoeren van programma's voor specifieke doelgroepen op uiteenlopende locaties, onderdeel van de projecten.

Een recente waardenverkenning van adviesbureau Berenschot leidde tot de conclusie dat NJON *'in staat is meerwaarde te leveren op [haar] verschillende proposities, juist doordat deze in samenhang worden georganiseerd en gerealiseerd'*.

2.1 De drie orkesten

We organiseren jaarlijks minimaal twee grote projecten voor elk van onze drie orkesten, die elk hun eigen opzet en doelstelling hebben.

Jeugdorkest Nederland (JON), opgericht in 1959, is voor in Nederland opgroeiend muzikaal toptalent van 14 tot 20 jaar. Zij kunnen zich hier onder professionele begeleiding verder ontwikkelen. Het repertoire varieert van de grote klassieke werken tot moderne composities. JON speelt voor jongeren in deze fase van hun leven een belangrijke, begeleidende rol in de afweging om al dan niet voor een muziekvakopleiding te kiezen. Dirigent en coaches hebben veel aandacht voor de individuele musici.

Het **Nationaal Jeugdorkest (NJO)** werd opgericht in 1957 en vormt voor musici van 18 tot 26 jaar de brug tussen het conservatorium en de beroepspraktijk. NJO werkt met verschillende, internationale topdirigenten en -solisten. Deze groep heeft baat bij de ontmoeting met verscheidene visies en werkwijzen. Vanuit NJO ontwikkelen we ook talrijke interdisciplinaire projecten, die bijdragen aan de brede ontwikkeling van de jonge musici en van de concertpraktijk van de toekomst.

Jong Metropole is een unieke samenwerking tussen NJON, Nationaal Jeugd Jazz Orkest en Metropole Orkest. Dit orkest voor symfonische jazz- en popmuziek, met uitstapjes naar niet-westerse tradities, verenigt studenten van 18 tot 26 jaar uit de jazz- en klassieke opleidingen, en werkt samen met artiesten uit de internationale scene.

Jong Metropole

Jeugdorkest Nederland in Concertgebouw

Audities

De selectie van deelnemers voor al onze orkesten vindt plaats via audities. Omdat audities een essentieel onderdeel zijn van de beroepspraktijk, hebben wij ze geïntegreerd in ons ontwikkelprogramma. Jonge musici worden daarbij zorgvuldig begeleid en krijgen feedback op hun audities. Bij JON heerst een ontspannen en aanmoedigende sfeer, passend bij de jonge leeftijd van de auditanten. De audities voor NJO en Jong Metropole zijn al meer een afspiegeling van wat de musici later kunnen verwachten bij de beroepsorkesten en -ensembles. De musici spelen orkestfragmenten die ze ook later bij professionele audities zullen tegenkomen. Deze audities worden bovendien gefilmd, zodat de musici ze met hun docent kunnen bekijken en evalueren.

De orkestprojecten

De activiteiten van de drie NJON-orkesten zijn verdeeld over een winter- en een zomerproject waarin jonge musici uit heel Nederland bij elkaar komen, een à twee weken intensief repeteren en door professionals uit de orkestwereld gecoacht worden. Daarna volgt telkens een tournee met meerdere concerten. Het instuderen van een programma en dat vervolgens in verschillende zalen uitvoeren is een essentiële leerervaring.

Elk seizoen geven onze orkesten een aantal concerten in het buitenland. Ook het spelen in een andere omgeving en een andere cultuur, met bijvoorbeeld ander publieksgedrag, is onderdeel van de ontwikkeling. Dat geldt ook voor het op pad zijn met tachtig collega's. De gemeenschappelijke focus op het leveren van topprestaties verleent het geheel zijn specifieke karakter.

Meer dan orkest

Geïntegreerd in de grote orkestprojecten vindt ook de creatie van interdisciplinaire programma's voor uiteenlopende doelgroepen plaats. Dit draagt in grote mate bij aan de brede ontwikkeling die wij beogen. Het gaat bijvoorbeeld om samenwerkingen met andere genres, zoals in het NJO Poporkest tijdens het mede door ons georganiseerde Maaiveld Festival en om familieprogramma's waarin musici ook acteren. Ook dragen onze orkesten bij aan inspirerende projecten voor jongeren eerder in de muzikale talent-ontwikkelingsketen, zoals het Kerst Muziekgala van *Méér muziek in de klas*, het Kinderprinsengrachtconcert en onze samenwerkingen met de Kindermuziekweek en het Leerorkest.

2.2 Muziekzomer Gelderland

Het jaarlijkse festival is een onmisbaar platform waarop wij al onze orkesten en ensembles een publiek kunnen bieden. Het is daarnaast een laboratorium waarin we onze brede visie op het symfonieorkest en de ensemblemusicus van de toekomst concreet uitwerken. Bij de invulling van het programma coachen wij musici bij het doorlopen van het hele traject, van conceptontwikkeling, uitwerking en instudering tot aan uitvoering voor een publiek en de evaluatie. Een speerpunt daarbij is dat we programma's en formats ontwerpen voor zeer uiteenlopende doelgroepen. Dat levert een veelzijdig en aantrekkelijk festival op.

Als vast onderdeel nodigen we jaarlijks een Young Artist in Residence uit: een uitzonderlijk getalenteerde jonge Nederlandse musicus met eigen ideeën over (interdisciplinaire) vormen van podiumkunst. De Young Artist heeft een prominente plek binnen de Muzieksomer en krijgt de kans om in samenwerking met anderen bijzondere programma's te ontwikkelen. Daarmee is deze musicus een voorbeeld en inspirator voor de andere deelnemers.

Muziek-theatrale voorstelling "Dochter", ontwikkeld met Young Artist in Residence Kika Sprangers, 2021

2.3 Internationaal

Naast de buitenlandse tournees van onze eigen orkesten zijn we internationaal ook actief binnen het samenwerkingsverband van een dertigtal vergelijkbare orkesten van de European Federation of National Youth Orchestras (EFNYO).

Via dit netwerk wordt expertise gedeeld en internationale uitwisseling en interculturele dialoog gerealiseerd. Met financiële steun van het Creative Europe Programme van de EU organiseert de EFNYO MusXchange. Musici van de deelnemende orkesten kunnen via dit uitwisselingsprogramma op stage bij jeugdorkesten elders in Europa en deelnemen aan bootcamps. Dit levert hen waardevolle internationale ervaringen in een muzieksector die per definitie zeer internationaal is.

Als *associate partner* verzorgt NJON ook de Nederlandse audities voor musici die aan het European Union Youth Orchestra willen deelnemen. We zorgen daarmee voor doorstroming van musici naar het hoogst haalbare niveau op het gebied van jeugdorkesten in Europa.

2.4 Young Professionals

Niet alle afgestudeerde musici zijn meteen in staat een praktijk als uitvoerend of docerend musicus op te zetten. Het opdoen van praktische ervaring is evenwel van groot belang. NJON helpt de jongste generatie beroepsmusici hierin met veelzijdige projecten, en laat hen tegelijk hun eerste (betaalde) werkervaringen opdoen. Daarmee hebben we onze doorlopende leerlijn uitgebreid tot Young Professionals. Ze werken mee aan zeer diverse projecten, zoals het televisieprogramma *ARIA* van Omroep MAX en verschillende producties van De Nationale Opera, zoals *Operetta Land*. Voor 2025 staat een samenwerking met Introdans op het programma. Als professionele musici krijgen zij uiteraard betaald conform de Fair Practice Code. De productiekosten worden gefinancierd op projectbasis, dus niet uit de reguliere subsidies. De organisatorische kracht, de expertise en het netwerk van NJON zijn een noodzakelijke voorwaarde om deze projecten te realiseren.

ARIA, Tv-opname voor Omroep Max

"Operetta Land"

3. Artistieke uitgangspunten

3.1 Muziekpraktijk van de toekomst

Met onze orkesten en ensembles bevinden we ons in het brandpunt van het discours over de toekomst van de sector, simpelweg omdat de jongeren die bij ons langskomen straks sleutelposities zullen vervullen in diverse orkesten en ensembles, als spelers of achter de schermen.

Onze visie op de rol van orkesten in de maatschappij is vooruitstrevend. We zijn ervan overtuigd dat het orkest een belangrijke pijler is in het culturele leven in een regio, maar een vaste orkestbaan is niet het eindstation van de moderne musicus. Het is een van de vele vormen waarin musici zich vandaag ontplooiën. Ook binnen het orkestbedrijf zelf zijn de mogelijkheden breder dan voorheen. Moderne symfonieorkesten verbreden hun praktijk, spelen divers repertoire in grote en kleine samenstellingen, maken uitstapjes naar andere genres en werken samen met artiesten uit verschillende disciplines. We geloven dat het orkest alleen kan blijven floreren als het meebeweegt met de tijd. We leggen daarom in de komende jaren nog meer dan voorheen het accent op interdisciplinaire projecten en de innovatie van het concertbedrijf, en bereiden onze deelnemers voor op hun diverse rollen daarin. Daar betrekken we ook jonge dirigenten en componisten bij. Zo bouwt NJON mee aan de toekomst van live muziek in Nederland.

Multi-talenten

Moderne musici beperken zich niet tot één genre of discipline. Ze spelen graag Beethoven én jazz of popmuziek. Ze kunnen ook improviseren en componeren of zijn bedreven in andere disciplines en kunnen bijvoorbeeld goed dansen, acteren, videocontent maken of teksten schrijven. Deze ontwikkeling zal in grote mate de muzieksector van de komende decennia tekenen en daarin zien wij voor ons een belangrijke rol weggelegd. Met onze interdisciplinaire projecten willen we jonge musici stimuleren en trainen in het inzetten van die extra vaardigheden en hen voorbereiden op de praktijk van de toekomst.

Voorbeelden

Zo maakten we eerder *De grote Pinguïn en Bananen Show*, een kindervoorstelling met het Ardemus Saxofoon Kwartet, waarbij de musici ook getraind werden als acteurs. Na succesvolle voorstellingen in de Muziekgroep nam het kwartet de voorstelling mee naar andere zalen en festivals in binnen- en buitenland.

In 2021 ontwikkelden we *Sirene*, een programma voor koperblazers in samenwerking met de acrobaten van Corpus Acrobatics. Het vroeg aandacht voor het probleem van het plastic afval in de oceanen en werd uitgevoerd in de buurt van parkvijvers en kasteelgrachten.

In 2023 was er *Ik wil méér!*, een verrassende hedendaagse familievoorstelling (8+) op basis van *Le Bourgeois gentilhomme* van de zeventiende-eeuwse Franse toneelschrijver Molière. Het NJO speelde onder leiding van de jonge dirigent Chloe Rooke muziek van

De grote Pinguïn en Bananen Show,
ontwikkeld bij
Muziekgroep Gelderland

zowel Molières tijdgenoot Jean-Baptiste Lully als van Richard Strauss. Door de samenwerking met regisseur en acteurs, en het spelen van zowel barok- als romantische muziek in één voorstelling, bereidden we de jonge musici voor op het veelzijdige takenpakket dat hen als professioneel musicus wacht.

Bij het Maaiveld Festival speelden we onder de naam 'NJO Poporkest' samen met popartiesten als Roel van Velzen (2022) en Roxeanne Hazes (2023). Voor 2024 staat een optreden met Douwe Bob gepland.

3.2 Repertoire

NJON biedt jonge musici de mogelijkheid om het kernrepertoire van binnenuit te leren kennen. Maar ook minder bekende werken en nieuwe muziek krijgen bij ons een plek, en bij Jong Metropole komt ook niet-westerse muziek langs. De muzieksector kan slechts relevant blijven wanneer hij in contact staat met de creatieve energieën van vandaag. NJON heeft een lange traditie van samenwerken met componisten, zowel met grote namen als Steve Reich of Reinbert de Leeuw, als met minder bekende componisten. Het samen ontdekken van een stuk, dat je vooraf niet op Spotify hebt kunnen beluisteren, is belangrijk voor de ontwikkeling van de jonge instrumentalisten. Ieder seizoen programmeren we ruim 20 nieuwe en recente werken, in belangrijke mate van jonge componisten en vaak als opdracht bij een nieuw format. Jong Metropole geeft jaarlijks een compositieopdracht aan de winnaar van de Rogier van Otterloo Award en jonge arrangeurs maken arrangementen voor de specifieke orkestbezetting. De dialoog tussen musici en componisten van hun eigen generatie is fundamenteel. Hiermee dragen we substantieel bij aan het ontstaan van nieuw repertoire en ontwikkelkansen voor jonge componisten en arrangeurs.

4. De plannen voor 2025-2028

Talentontwikkeling centraal

Op basis van grondige reflectie en zelfevaluatie focussen wij sinds 2023 op onze kernfunctie: talentontwikkeling. Onze tweede doelstelling van voorheen, het bereiken van een breed publiek, hebben we daaraan ondergeschikt gemaakt. Een breed publieksbereik vloeit evenwel logisch voort uit onze hoofddoelstelling. Het uitvoeren voor publiek is immers het essentiële einddoel bij podiumkunst. We leren onze deelnemers in verschillende formats te werken, en stimuleren hen om hierin ook zelf initiatieven te nemen. Zo krijgen ze bij ons de tools waarmee ze ook later kunnen inspringen op veranderingen in de samenleving en nieuwe ontwikkelingen kunnen integreren in hun kunstenaarschap.

We houden in onze activiteiten de volledige doorlopende leerlijn in het oog, van jeugdig en veelbelovend talent tot net voorbij de poort van de beroeps carrière. We gaan de doorstroming tussen JON en NJO optimaliseren door meer begeleiding te bieden op het moment dat de jongeren al dan niet de keuze maken om professioneel musicus te worden. Wij sturen die keuze overigens nooit.

Impact

Met onze focus op talentontwikkeling beantwoorden we aan een duidelijke behoefte en bewegen we mee met de verschuiving in de sector van 'bereik' naar 'impact'. Bij NJON vertaalt zich dat op diverse manieren. We spelen met onze sleutelpositie in de keten een onmisbare rol in de continuïteit van de symfonische muziek en de innovatie van de concertpraktijk in Nederland. We verschaffen daarnaast jonge musici een ervaring die hen hun leven lang bijblijft.

Zij die als uitvoerend musicus aan het werk gaan hebben waardevolle ervaring opgedaan om relevante bijdragen te leveren aan de alsmaar veranderende concertpraktijk. Anderen worden muziekdocent of dirigent van een amateurorkest en dragen daarmee actief bij aan de kennisdeling in de sector. Anderen gaan aan de slag als medewerker, in het management of besturen in de cultuursector.

Ook zij die uiteindelijk een pad buiten de muziek kiezen, nemen hun jaren bij NJON mee in hun latere loopbaan. De unieke vorm van teamwerk, waarbij ondanks het zichtbare leiderschap van een dirigent, iedereen zich bewust is van het belang van de eigen bijdrage en het eigenaarschap van het eindresultaat met recht gedeeld kan worden, is een les voor het leven. De uitgebreide coaching, ook in niet-muzikale onderwerpen, biedt waardevolle handvatten in uiteenlopende carrières.

(Oud)deelnemers over NJON:

"NJON heeft mijn horizon verbreed op alle denkbare vlakken, van sociaal tot muzikaal"

"Perfekte springplank voor het verdere werkende leven: leiding nemen, luisteren, samenwerken, discipline. Dat geeft zelfkennis over hoe je in ieder beroep zal functioneren"

"Life changing"

"Grensverleggend"

"Zonder JON en later NJO had ik niet de basis noch de inspiratie gehad om musicus te worden."

"Het spelen in JON en NJO heeft mij voor altijd gevormd"

Programmering

Onze hoofddoelstelling talentontwikkeling en de eerder beschreven artistieke uitgangspunten vormen de basis van onze programma's. We werken met de jongste generatie musici en spelen in op maatschappelijke ontwikkelingen. Talenten die eraan toe zijn nieuwe, interdisciplinaire projecten en formats te leren ontwikkelen, dienen zich tijdens hun NJON-traject aan. Wie het zijn en welke onderwerpen hen bezig houden weten we daardoor pas relatief kort van tevoren en we ontwikkelen zo'n project met hen in maximaal een jaar.

Theatrale voorstelling met dans, Muziekszomer Gelderland

De grotere orkestprojecten worden langer van tevoren geprogrammeerd. De canon van het orkestrepertoire verbinden we ook met andere disciplines. Zo gaan we samenwerken met hiphopdansers van Solid Ground Movements en Wensink Dance Masters in een nieuwe productie van *Petroesjka* van Igor Stravinsky, waarbij ook de orkestmusici een choreografie instuderen. Hiermee brengen we werelden en jonge mensen samen die elkaar normaal gesproken niet ontmoeten.

NJO zal de wereldpremière en aansluitende Nederlandse tournee spelen van een nieuwe film van Symphonic Cinema op basis van *The Planets* van Gustav Holst, met Emma Thompson in de hoofdrol.

In een andere nieuwe productie combineren we de compilatie die de Nederlandse componist Henk de Vlieger maakte van Wagners *Ring*-cyclus met een Bach-cantate, waarin de orkestmusici het koor zullen vormen. Ze worden daarbij begeleid door een koordirigent en zangcoaches, breiden hun vaardigheden uit en leren een vocaal-instrumentale partituur vanuit de stem kennen. Bij de performance zal gebruik worden gemaakt van hologrammen.

Monitoring en evaluatie

Om inzicht te krijgen in de impact die wij genereren, voeren we talrijke feedbackgesprekken en houden we na elk orkestproject een enquête onder de deelnemers. Input vertalen we in ons curriculum voor de toekomst, maar bijvoorbeeld ook in ons duurzaamheidsbeleid. Met ensembles die onder onze hoede nieuwe programma's hebben ontwikkeld, voeren we evaluatiegesprekken. We voeren ook jaarlijks overleg met externe stakeholders als conservatoria, beroepsorkesten en -ensembles.

De eerder vermelde waardenverkenning van Berenschot gaf ons meer inzicht in onze impact. Voor het meten van de impact op langere termijn hielden we in de herfst van 2023 een enquête onder oud-deelnemers. Dat zullen we over enkele jaren herhalen, om zo de ontwikkelingen te monitoren.

Om de impact bij het publiek en de diverse doelgroepen te meten, houden we publieksenquêtes en voeren we gesprekken met onze maatschappelijke partners.

5. Doelgroepen

Los van de eerder beschreven brede impact die wij maken in de gehele muzieksector (amateurs en professionals) bestaat onze doelgroep uit twee zeer concrete, maar ook zeer verschillende categorieën, die elk om een aparte benadering vragen.

Enerzijds zijn er de jonge musici die deelnemen aan onze brede waaier van activiteiten.

Anderzijds is er het publiek. Het gaat daarbij zowel om “regulier” publiek als om de talrijke mensen die we bereiken bij bijzondere projecten, vaak op ongebruikelijke locaties.

5.1 Jonge musici (deelnemers)

De orkesten van NJON hebben een grote naamsbekendheid in de sector, jonge musici weten de weg naar deelname goed te vinden. Het is onze primaire doelstelling om alle jonge talentvolle musici te bereiken en de kans te geven om auditie te doen voor een van onze orkesten, ongeacht hun achtergrond, de provincie waar zij wonen of hun financiële slagkracht. NJON wil toegankelijk zijn voor iedereen die talent heeft en binnen de gestelde leeftijdscategorieën valt. Deelname aan onze orkesten gebeurt op basis van audities. Voor NJO en Jong Metropole is bovendien ook het volgen van een muziekvakstudie vereist. Selectieprocedure en opzet van de projecten zijn vastgelegd in een helder auditie- en deelnamereglement dat via de website beschikbaar is.

Diversiteit

De keten waarvan wij een belangrijke schakel vormen, begint op zeer jonge leeftijd. Opeenvolgende bezuinigingen op muziekonderwijs hebben ertoe geleid dat minder kinderen de kans krijgen om een instrument te leren bespelen. Helaas zien wij de gevolgen daarvan terug in het profiel van de auditanten. Die hebben overwegend een westerse achtergrond en zijn grotendeels afkomstig uit families met een redelijk tot goede financiële situatie. Daarnaast zien wij dat vanuit bepaalde regio's zoals Zeeland en Flevoland minder talenten doorgroeien naar het landelijke niveau waarop onze orkesten functioneren.

Wij geloven dat de grote meerwaarde die het spelen van een instrument en het meedoen in een orkest bieden, voor alle kinderen in Nederland toegankelijk moet zijn. Net als bij sport is het hele bouwwerk belangrijk: van de sportclubs in de buurt tot aan topclubs en atleten die internationaal meespelen. Muziekonderwijs heeft daarbij de bijzonderheid dat langdurig individueel onderricht op het instrument noodzakelijk is om voldoende niveau te bereiken. Het is daarom kostbaarder dan een teamsport, leren dansen of acteren waarbij één coach meerdere leerlingen gelijktijdig kan begeleiden.

Muzikale kansengelijkheid begint bij laagdrempelige toegang tot kwalitatief hoogwaardig muziekonderwijs binnen en buiten school, en een ontwikkelketen van opeenvolgende niveaus zoals dat ook in de sport bestaat. Daar zijn overheidsfinanciering en betrokken docenten en instellingen voor nodig. Als laatste schakel in de keten zijn wij het “Jong Oranje” van het orkest- en ensemblespel, maar we zetten ons ook in voor de rest de keten. We nemen actief deel aan het debat en werken samen met andere spelers op dit gebied. Daarnaast richten we onze projecten ook in met het oog op inspiratie voor en participatie door jongere doelgroepen. Zo gaan we met het Leerorkest een maatjesproject opzetten waarin we onze musici koppelen aan die van hen.

We zijn ook betrokken bij *Méér muziek in de klas*, waarbij jaarlijks een ensemble van JON bijdraagt aan het Kerst Muziekgala. Met mentorschap en coaching helpen we lokale en regionale jeugdorkesten. We halen scholen bij onze orkestprojecten en maken speciale familie- en jeugdprogramma's, wat ook tot het leertraject van onze deelnemers behoort.

Om al dit soort activiteiten te versterken en uitbreiden willen we vanaf 2025 een coördinator community en educatie aanstellen (zie hoofdstuk 6).

Toegankelijkheid

Met ingang van 2025 verlagen we de financiële drempel voor JON-deelnemers door de eigen bijdrage te verlagen van € 675 naar € 400 per jaar. Daar is in de begroting rekening mee gehouden. Voor kinderen van ouders of verzorgers die minder draagkrachtig zijn houden we ons beurzensysteem in stand.

De musici van NJO en Jong Metropole, die allemaal student zijn, betalen in beginsel geen eigen bijdrage. Alleen bij grotere internationale tournees wordt soms een relatief bescheiden bedrag gevraagd.

5.2 Publiek

Alle activiteiten die wij ontplooiën, leiden uiteindelijk tot presentatie voor publiek. Muziek is een podiumkunst die bestaat bij de gratie van live publiek. Het spelen op uiteenlopende locaties – van festivalweide tot Concertgebouw – is een afspiegeling van de latere beroepspraktijk en daarmee een belangrijk aspect van ons leertraject.

Diversiteit

We hanteren een uitnodigend doelgroepenbeleid, waarbij we ernaar streven zeer diverse groepen in de samenleving te bereiken. Dat gebeurt enerzijds door programmering. Met familievoorstellingen creëren we specifiek aanbod voor jonge kinderen en hun (groot)ouders of verzorgers. Met genre-overschrijdende en interdisciplinaire producties richten we ons op publiek dat mogelijk niet afkomt op klassieke muziek, maar wel op een programma waarbij bijvoorbeeld ook jazzmusici meespelen of waarbij gedanst wordt.

Daarnaast spelen we tijdens onze Muziekszomer Gelderland op laagdrempelige plekken, van openluchtlocaties tot industrieel erfgoed en landgoederen en vergroten de toegankelijkheid voor mensen met een beperking. Daarmee bereiken we mensen voor wie de concertzaal om allerlei redenen – sociaal, fysiek, economisch – een te grote drempel vormt.

Deelnemers Muziekszomer Gelderland

Koperensemble en acrobaat, Muziekszomer Gelderland in Nationaal Park Hoge Veluwe

Inclusie

Sinds 2018 zijn speciale projecten onder de noemer *Muziekszomer Inclusief* vast onderdeel van het festival waarbinnen onder andere op maat gemaakte concerten in woonzorginstellingen en ziekenhuizen worden gerealiseerd. Daarnaast maken ook de *Geef-een-Toegift*-acties deel uit van dit programma. Daarbij kunnen bezoekers een extra kaartje kopen voor iemand die zich dat zelf niet kan veroorloven. De kaartjes worden onder de doelgroep verspreid via maatschappelijke partners waaronder Stichting Leergeld en de Voedselbanken.

Andere maatschappelijke partners waarmee we in het kader van Muziekszomer Inclusief duurzaam samenwerken zijn Stichting De Kap (mantelzorg) en Foenix (re-integratie voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt), Stichting Leergeld en kinderopvangcentra. In 2024 starten we een samenwerking met De Klup, die activiteiten organiseert voor mensen met een beperking.

6. Organisatie

Het team

De activiteiten van NJON worden georganiseerd door een klein team van acht professionals (thans 7,8 fte), dat in de aanloop naar de zomerprojecten van de orkesten en de Muzieksomer Gelderland wordt versterkt door een 15-tal tijdelijke medewerkers. Dirigenten, solisten, coaches, choreografen, regisseurs en technici worden op projectbasis ingehuurd. Daarnaast wordt het team ondersteund door ruim 80 vrijwilligers. Die zijn vooral actief tijdens de piekperiodes bij de begeleiding van musici en publiek.

Het team wordt geleid door de algemeen en artistiek directeur/bestuurder, die nauw samenwerkt met artistiek adviseurs Antony Hermus en Jurjen Hempel.

We bieden op projectbasis jonge mensen de kans om werkervaring op te doen in organisatorische functies. Zij groeien vaak door naar posities als producent, marketeer of bestuurder in de cultuursector.

Coördinator community en educatie

Aan veel producties die we met onze deelnemers organiseren verbinden we sociaal-maatschappelijke activiteiten voor specifieke doelgroepen en educatieve activiteiten voor jongeren en talenten eerder in de keten. Om die te versterken en uit te breiden, en nieuwe samenwerkingen te realiseren breiden we vanaf 2025 ons team uit met een Coördinator community en educatie. Daarmee willen we de publieke toegankelijkheid van onze activiteiten vergroten, en nog actiever bijdragen aan het meer divers en inclusief maken van de hele talent-ontwikkelingsketen.

7. Aanvraag

We vragen voor 2025-2028 bij FCP een bijdrage van 625.000 euro per jaar. Dat is in lijn met de subsidie die we in de periode 2017-2020 ontvingen (525.000 euro exclusief indexatie). Bij de fondsen en het ministerie hebben we afgelopen jaren aandacht gevraagd voor het probleem dat kunstvakstudenten tussen wal en schip van de verschillende regelingen vielen en NJON daarom in de huidige periode met een reductie van 29% op de rijkssubsidie werd geconfronteerd. We zijn dankbaar dat het FCP de regeling op dit punt heeft aangepast.

Dankzij de extra corona-steun, het aanspreken van onze buffers en substantiële (maar incidentele) steun door particuliere fondsen is het afgelopen periode gelukt de kwaliteit van onze activiteiten toch te handhaven. We hopen van harte dat het FCP met de gevraagde bijdrage vanaf 2025 de activiteiten voor al onze deelnemers weer zal ondersteunen.